

חוברת הכנה לתוכנית מחוננים ומצטיינים של משרד החינוך

"מפתח חשוב להצלחה הוא **ביטחון עצמי**, מפתח חשוב לביטחון עצמי הוא **הכנה**"

ביתה ג - שלב ב

מה הספר מכיל:

- ✓ המלצות וטיפים
- ✓ 3 תרגולים מילוליים
- ✓ 3 תרגולי חשבון
- ✓ 3 תרגולי חשיבה צורנית
- ✓ 3 מבחנים לדוגמא

חוברת הכנה לתוכנית מחוננים ומצטיינים של משרד החינוך

© סמארטி מבית היוצר בית ספר לחיים

אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר, או לקלוט ספר זה או חלקים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני כל שהוא שלא אישור בכתב מהיוצרים. שימוש מסחרי בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט, אלא באישור מפורש של היוצר.

הערות ותשובות התקבלו בברכה בא: contact@smarti-kids.co.il

ניתן להזמין את החוברת בא: <https://smarti-kids/shop/book>

סמארטி – הכנה لمבחן ביתה ג' שלב ב'

© כל הזכויות שמורות, אין להפיץ ולפרנס לשימוש אישי או מסחרי.

תוכן עניינים

1	חוברת הכנה לתוכנית מחוונים ומצטיינים של משרד החינוך
6.....	הקדמה להורים
9.....	המלצות וטיפים להורים
12.....	טייף 1
13.....	פרק מילוי'
14.....	מילוי' 1 – מה הקשר בין פמלים?
20.....	טייף 2
21.....	מילוי' 2 – מהן הפלים הטעורות במשפט?
26.....	טייף 3
27.....	מילוי' 3 – שאלות מלאיות וידע כללי.
32.....	פרק סשן
33.....	טייף 4
34.....	שן
45.....	טייף 5
46.....	שן
57.....	טייף 6
58.....	שן
69.....	פרק פשיטה צורנית
70.....	פשיטה צורנית 1
77.....	פשיטה צורנית 2
84.....	פשיטה צורנית 3
91.....	פרק סימולציות
92.....	סימולציה 1
111.....	סימולציה 2
131.....	סימולציה 3

הקדמה להורים

הורים יקרים,

תודה שבחורתם בנו ללוות את ילדיכם במסע ההבנה לקראת מבחן הקבלה לתוכנית המוחננים והמצטיניכים של משרד החינוך.

מדובר בצעד חשוב ומרגש, שמטרתו לאפשר לילדים למצות את יכולותיהם ולהגיע הבי רחוק שאפשר – בדרך חוויתית, מתוגרת ומתואמת לגילם.

מבחן הקבלה נועד לאתר ילדים בעלי יכולות קוגניטיביות גבוהות ולהשיקע בהם תוספת תקציב ממשמעותית – אוטם ילדים שמדינת ישראל מבקשת לזהות ולטפח במסגרת תוכניות ייעודיות, הכוללות העשרה, העמekaה ותמייקה מיוחדת.

בכל שנה נבחרים כ-5%-7% מהתלמידים (מוחננים וממצטיניכים), על סמך מבחנים פסיכומטריים, אשר נבנים במטרה לזהות בישורים שונים כמו חשיבה לוגית, יצירתיות, תפיסה מרחבית ועוד.

אנחנו באן כדי להפוך את תהליך ההבנה להזדמנות חיובית ללמידה, סקרנות והעצמה.

נושאי הבדיקה

מבחן המין לתוכניות המוחננים כוללים מגוון רחב של נושאים פסיכומטריים, שמחולקים לשולש קטגוריות עיקריות:

שפה והיגיון	חשבו	חשיבות צורנית
1. אוצר מילים. 2. הסקת מסקנות. 3. אונטולוגניה רגשית. 4. אנלוגיות מילוליות. 5. השלמת משפטים. 6. קשרים בין מילים. 7. הבנת הנកרא. 8. ידע כללי. 9. עוד.	1. פעולות חיבור, חיסור, כפל וחילוק. 2. נעלמים. 3. מטריצות. 4. ראייה מרחבית. 5. דמיון. 6. שברים. 7. סדרות מספרים. 8. עוד.	1. פעולות חיבור, חיסור, כפל וחילוק. 2. סדרות. 3. מטריצות. 4. אנלוגיות מילוליות. 5. דמיון. 6. שברים. 7. סדרות מספרים. 8. עוד.

ראוי לציין כי למחרות ריבוי הנושאים האפשריים לבחינת יכולות קוגניטיביות, בפועל מבחן הקבלה מתמקד רק בחלק מהם. משרד החינוך נהוג לשלב נושאים שהופיעו בשנים קודמות, ולעתים מוסיף הפתעות – שאלות מסווג חדש או מבנה מעט שונה.¹

רק במקרים חריגים (כגון תקופת קורונה או מלחמה), מפורסם מיקוד לקראת המבחנים. בשגרה, אין מידע מוקדים רשמי, ולכן אנו בוחרים להתמקד בהבנה מקיפה, מתווך ניסיון והיכרות מעמיקה עם מבנה המבחנים לאורך השניים.

¹ בנוסף, יתכנו שאלות פילוט במהלך עצמוני אשר לא ישפיעו על הציון בפועל לטובות קבלת החלטות בעתיד.

יש עוד המון מידע שיכל לעניין אתכם בהורם — אבל כדי לשמר על מיקוד ויעילות, נתחילה אחת שחוורת על עצמה פעמים רבות:

האם ההכנה לבחן משפרת את הסיכוי להתקבל לתוכניות?

לא פעם ולא פעמיים שמענו את המשפט "ילד מהונן לא צריך להתכנס לקראת המבחן" ובמוקם לענות על בר לפי דעתנו אז ניתן לכם את התייחסות הרשמית של משרד החינוך.

משרד החינוך אינם מעודד הכנה ייעודית ל מבחני האיתור למוחוננים, ונציגים באגד המוחוננים אף טוענים כי אין בכך צורך. עם זאת, טענה זו לא נבדקה לעומק על ידי המשרד ולא נתמכת בנתונים מחקרים מטעמו.

בדו"ח מחקר של הכנסת משנת 2017² שנערך לביקשת חברת הכנסת יפעת שאשא ביטון, עלו בין היתר הנקודות הבאות:

- ❖ "קורס הכנה גורמים לאי-שוויון בין ילדים שיכולים לקבל הכנה (מן שלחווריהם יכולת כלכלית) ובין ילדים שאינם יכולים לקבל הכנה כזאת"
- ❖ "קורס הכנה מחייב את המטרה – איתור תלמידים שיש בהם יכולת המוגדרת למוחוננות באופן טבעי. קורסי הכנה גורמים לשינוי בתוצאות מבחני האיתור: חלק מהילדים שמתכולים לתוכניות עקב הכנה, **'יתכן שלא הם מתכולים בכלל'...**"
- ❖ "השתתפות בקורסים מסוג זה נפוצה יותר בעיריות מרכזיות וגדלות (כגון הוה השרון ותל אביב) מאשר ביישובי פריפריה"

כלומר הדוח של מכון המחקר סותר את טענות משרד החינוך³.

בארגון שעוסק בהכנה ל מבחנים (ואכן לא אובייקטיבי לגמרי 😊) אנחנו מאמינים שבכל תרחיש חדש בחיים מומלצת הכנה – בין אם זו הליכה ראשונה לבית הספר בלבד, ובין אם זה מבחן קבלה מأتגר – בדאי לבוא מוכנים.

המוטו שלנו פשוט:

"פתח חשוב להצלחה הוא ביטחון עצמי, מפתח חשוב לביטחון עצמי והוא הכנה"
ולכן חלק מההכנה אנחנו משתמשים לספק לילדים תחושת מסוגלות ויכולת.

² מרכז המחקר והמידע של הכנסת, "איתור תלמידים מוחוננים במערכת החינוך", עמודים 33-32

³ סביר כי אותם נציגים במשרד החינוך טוענים כי אין צורך להתכנס לבחן כדי "לפטור" את עצם מן הצורך להתמודד באפליה מוגנית בין הילדים שמתכוונים לבן אלא שלא מהתכוונים.

אנחנו לא מאמינים שההכנה משנה את מנת המשכל של הילד⁴ – אבל היא בן יכולת לעזרך לו לבטא אותה **בצורה מיענית בזמן אמיתי**. לכן אנו מתמקדים בשני היבטים מרכזיים:

• **היכרות מוקדמת עם תנאי המבחן:**

הכינוו את עצמכם לנעלם הילדיים, מבחן הקבלה שונה מה מבחנים שהם מכירים, בין היתר ב:

- מבנה המבחן: מבחן עם אפשרויות בחירה לפתרון, סימון תשובה ב-X על דף המבחן או בדף נפרד.

- סביבה אחרת: מבחנים שלא מבוצעים בכיתה ('שלב ב'), להתכוון לשאלות שלא תלויות במידע, בוחנים חיצוניים ולא המורים בבית הספר.

- אתגרים נוספים: לחץ וניהול זמנים, תיעוד שאלות, שאלות במעט בלתי פתירות, דילוג על שאלות, ציפיות קבלה לתוכנית.

כל אלה עולמים ליצור בלבו או מסבול – והיכרות מוקדמת מצמצמת את הסיכוי להחמצות מיותרות.

• **התמודדות עם שאלות לא מוכחות:**

כאשר ילד נתקל בסוג שאלה חדש לראשונה תחת לחץ – יתרם שיבזבז זמן יקר רק על להבין מה בכלל רצחים ממנו. חשיפה מוקדמת לשאלות לא מוכחות יוצרת "חישון קוגניטיבי": הילד מפתח גמישות מחשבתי, מסוגלות וביטהו להתמודד גם עם אתגר לא מוכר וחידש.

כמה מילים עליין

מאחורי **סמארטி** עומד חזון רחב ועמוק יותר מהכנה למבחן בלבד. אנחנו רואים בעצמנו חלק ממחלק גדול יותר: הקמה של "**בית ספר לחישם**" מיזם שמטרתו להעניק לילדים כלים אמייתיים ופרקטיים להצלחה בחישם.

החזון שלנו כולל הבשרה וההערכה של ילדים מגוון תחומיים: לימודים, כלכליים, בריאותיים, חברתיים ורגשיים. כפי שאנו רואים זאת, מערכת החינוך ביום איינה מעניקה לילדים את ההכנה הנדרשת לחישם הבוגרים, ופה בדיקות אנחנו שואפים להשלים את החסר.

תוכניות המחוונים והמצטיינים של משרד החינוך היא צעד חשוב בכךון הנכון – אבל לדעטנו, היא לא צריכה להיות מנת חלקם של מעתים בלבד. אנחנו מאמינים שביל ילד וילדה בישראל ראויים להזדמנות לפתח את היכולות שלהם, ולהתכוון לעולם המורכב, המשתנה והמורתק של המאה ה-21.
בהצלחה,
אליאב

⁴ בטוחה הארוך ישנים טענות כי ניתן לשפר אך בטוחה קצר לא.

סמארטி – הכנה למבחן בכיתה ג' שלב ב'

© כל הזכויות שמורות, אין להפיץ ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

המלצות וטיפים להורים

אין ספק שמדובר באחת מהתנונות המשמעותיות והמוקדמות ביותר שיכולה להשפיע על ביוון חיו של ילד – נקודת מבחן שעשויה לפתח בפניו הzdמניות רבות. זה אולי קצת מלHIGH, ואולי גם מרגש מאד, אך במקרה כל זה חשוב לזכור דבר פשוט:

ילדים הם ילדים והם יתנהגו כמו ילדים!

לכן, הדרך שבה אתם ההורים בוחרים לגשת לתהליך הבדיקה, עשויה להשפיע לא פחות מהבחן עצמו.

חשוב למצאו את דרך המלך שמצד אחד לעוזר לילדים להתכונן ולתת את המיטב, ומצד שני להימנע מלHIGH מיותר שעלול לפגוע בתחושת הביטחון והמסוגנות שלו.

הרשו לנו להציג כמה טיפים שיכולים לעזור לכם ללוות את הילד או הילדה בגישה בריאה ומאוזנת:

• הפחתת החץ

התחלו את הבדיקה כשבונה שבועות (בחודשיים) לפני מועד הבדיקה. הבדיקה מוקדמת תאפשר קצב נינוח, תקטין את תחושת הדחיפות ותסייע לילדים הגיעו רגעים ומוכנים יותר ליום המבחן.

• לעשות את הטוב ביותר

יש לכם הזדמנויות להעביר מסר משמעותי לילדים במהלך התקופה הקרובה והוא שם לא תמיד יצלחו بما שהם רוצים להשיג אבל הם יכולים לתת את הכי טוב שלהם וזה מה שהוא – לפי דעתנו שיעור זה לחיים חשוב יותר מתוכנית המחוונים עצמה.

• הילדים שלכם מוכשרים

מבחני המחוונים בודקים רק חלק מהיכולות שמרכיבות מחוונים. הם אינם מזהים כישורים כמו אינטיגנציה רגשית, מודיקלית או יצירתיות. לכן, גם אם הילדים לא יתケלו, אין בכך כדי להגיד דבר על ערכם או כישרונם שהבדיקה לא בנתה באופן שתהא את סוג המחוונים של הילדים.

• בשנות נפשית

לא כל ילדים מוכנים ורגשיות לבחן בביתה ב'. אם אתם מרגשים שהילד או הילדה עדיין אינם בשלמים, אפשר לשקל לבחן בביתה ג' – רמת המבחן קצת יותר קשה אך הילדים יהיו יותר בשלמים להתמודדות מול האתגר.⁵

⁵ למחרות טיפול זה, שימוש לבב' יתכן שהילדים יוכל לגשת גם בביתה ב' וגם בביתה ג' (במקום ביתה ד') תלוי בנסיבות משרד החינוך לאותה תקופה.

• **איך מתמודדים עם תוצאות נמוכות**

במהלך התרגולים, טבעי שהילדים יתקלו בשאלות קשות ולעתים גם יתייאשו. עודדו אותם וזכרו שה מבחן הוא ביחס לתוצאות ילדים אחרים (בדיקה כמו הפסיכומטרי) – ולא כל שאלה חייבת להיפתר. העיקר הוא להתאמץ, ללמידה ולשפר.

• **הכנה מואזנת עדיפה על הכנה מוגדמת**

אין טעם "להעמיס" הכנות רבות וצפיה לעלייה קויצונית ב-QI. במקום זאת, התמקדו בהכנה סבירה שמחזקת את הביטחון, את ההיכרות עם סוג השאלות ואת ההתמודדות עם הפתעות.

• **ונמה אם הילד לא רוצה?**

אם הילד מתנגד בתוקף להתקנון, אין טעם להפעיל לחץ כי בדרך כלל האפקט שלילי. תוכניות המוחוננים והמצטיינים היא אומננות תוכניתית מרתקת ומעניינת אך גם מתוגרת ודורשת התמדה ורצון של הילד וכן מיועדת בעיקר לילדים שמביעים עניין, התמדה וסקרנות. נסו להציג עניין – למשל דרך חברים אחרים שמתוכננים, או דרך נושאים שמסקרים אותו.

ניסינו לטעות את עיקרי הדברים כאן, אבל אם אתם מעוניינים להמשיך לקבל עדכונים, טיפים וחדשות שוטפות בנושא מבחני המוחוננים והמצטיינים – נשמח להזמין אתכם להצטרף [לקבוצת ה-WhatsApp](#) שלנו, פתחו מצלמה וכובוו אותה לQR קוד שלפניכם:

<https://chat.whatsapp.com/FThYvpNBjFkH5epoEOJ7PH>

הקבוצה שקטה, ומיוועדת להורים שמתעניינים בתהליכי הಹכנה, בשינויים הצפויים, ובשאלות נפוצות שעולות לאורך הדרך.

הטבה בלבד למקבלי החוברת

בהתוקת תזדה על כך שבחרתם בנו, אנחנו שמחים להעניק **20% הנחה על השירותים** שלנו במערכת הלמידה של סمارטי – לתרגול מתקדם לkrarat מבחני הקבלה.

לשימוש ההנחה, הזינו את קוד הקופון, במערכת הלמידה:

הגיע הזמן להתחילה לתרגל!

אימוץ הגישה הנכונה, לצד תרגול חכם ומדויק, יכולם לעשות את כל ההבדל.
השתמשו בטיפים שישיתפנו כאן כדי להפוך את ההכנה לחוויה חיובית ומשמעותית —
עבוריכם ועבור ילדיכם.

בהצלחה רבה!

צוות סמארטি

טייפ 1

שלום ילדים יקרים!

בכל פעם שתתגלו סימן זה – תדעו שהה **טייפ חכם** שיעזר לכם להתפונן למבון ולצבר יותר נקודות!

טייפ 1 – אם לא יודעים... מנהלשים!

אם לא יודעים מה התשובה – **פדיי לנחש!**

בכל שאלה יש 4 אפשרויות. תמיד יש רק תשובה אחת נכונה. אם לא תסמננו בלאם – לא תקבלו נקודות.

אבל! אם תנחשו את התשובה – **יש סיכוי שתתגלו בעקבות ותקבלו נקודות!**

אחד תמיד – **כתבו תשובה, גם אם אתם לא בטוחים!**

נסו תרגול:

אייזו מן המידיניות הבאות איבנה קבוצה במצוות הבטחון של האו"ם?

- 1 סין
- 2 גרמניה
- 3 רוסיה
- 4 בריטניה

תרשםו את הנוחש שלכם פה:

אחר פה, תבקשו מאמא או אבא ליחס את התשובה הנכונה באינטרנט – האחתם לנחש נכון?

טייפ לסוף:

לפניכם מספרים פרק – תבזקן שאלות יש תשובה מסוימת. לא משאים שאלת ריקה!

פרק מילולי

סמארטי – הכנה ל מבחן ביתה ג' שלב ב'

© כל הזכויות שמורות, אין להפיצו ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

מילוי 1 – מה הקשור בין המילים?

שלום תלמידים,

לפניכם הזראות בלחויות:

- ממשך זמן תרגול – **12** דקות.
- בכל השאלות עלייכם לבחור את התשובה הנכונה מ בין 4 אפשרויות.
- עלייכם לכתוב **X** ב氐טבצת שצד התשובה שבחרתם בעיפרון בלבד.
- חשוב להקפיד לרשם את ה-**X** בצדיה ברורה.
- אם תרצו לשנות את התשובה שבחרתם, תוכלו למחוק בעזרת מחק את ה-**X** שכתבתם ואות **X** ליד התשובה הנכונה.
- אם תרצו ל כתוב חשובים או נחלבים בפרטון, תוכלו לעשות זאת על גבי דפי הבדיקה. אפשר ל כתוב בכל מקום על הדף, מלבד בחלק הימני שלן, כי שם פותחים רק את סימון התשובות.

בהתלה!